ПАСТДАРҒОМ ТУМАНЛАРАРО ИҚТИСОДИЙ СУДИ Ажрим

Даъвони кўрмасдан қолдириш тўғрисида

25.03.2024 йил

Пастдарғом тумани

Пастдарғом туманлараро иқтисодий суди, судья Л.Асатов раислигида, судья ёрдамчиси Э.Бойзоков суд мажлиси котиблигида, Ўзбекистон Савдосаноат палатаси Самарқанд вилоят худудий бошқармасининг даъвогар — «Самандар Қаршиев замини» фермер хўжалиги (бундан буён матнда ф/х деб юритилади) манфаатида жавобгар — «Самарқанд камалак инвест текстил» масъулияти чекланган жамияти (бундан буён матнда МЧЖ деб юритилади)га нисбатан берган даъво аризаси бўйича ишни, суд биносида, очик суд мажлиси мухокамасида, даъвогар вакили А.Қаршиев (рахбар), Савдо-саноат палатаси вакили З.Норпулатов (ишончнома асосида), жавобгар вакили Ж.Умаров (ишончнома асосида)лар иштирокида кўриб, куйидагиларни,—

аниклади:

Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Самарқанд вилоят худудий бошқармаси даъвогар – «Самандар Қаршиев замини» ф/х манфаатида жавобгар – «Самарқанд камалак инвест текстил» МЧЖга нисбатан судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, жавобгардан даъвогар фойдасига 87 496 953 сўм асосий қарз, 25 198 560 сўм пеня ва 34 000 сўм почта харажатларини ундиришни сўраган.

Суд мажлиси муҳокамасида иштирок этган даъвогар вакили судга даъвонинг 87 496 953 сўм асосий қарз ва 25 198 560 сўм пеня ундириш талабларидан воз кечиш тўғрисидаги аризани тақдим этиб, даъвони қўллаб-кувватлаб, иш бўйича тушунтириш беришиб, даъвогар даъво аризасидаги 87 496 953 сўм асосий қарз ва 25 198 560 сўм пеня ундириш талабларидан воз кечганлигини баён қилиб, даъвони қаноатлантиришни рад этишни сўради.

Суд мажлиси мухокамасида иштирок этган Савдо-саноат палатаси вакили даъвони кўллаб-кувватлаб, иш бўйича тушунтириш бериб, даъвони каноатлантиришни рад этишни сўради.

Суд мажлиси мухокамасида иштирок этган жавобгар вакили иш буйича тушунтириш бериб, даъвони курмасдан қолдиришни суради.

Суд ишдаги хужжатларни ўрганиб, далилларга бахо бериб, даъвогар, Савдо-саноат палатаси ва жавобгар вакиллари тушунтиришини тинглаб, куйидагиларга мувофик даъвони кўрмасдан қолдиришни лозим деб топди.

Ишдаги хужжатлардан ва суд жараёнида аниқланишича, «Самандар Қаршиев замини» ф/х (Хўжалик) ва «Самарқанд камалак инвест текстил» МЧЖ (Харидор) ўртасида 09.06.2021 йилда пахта хом ашёси ва уруғлик пахтани етказиб бериш ҳамда харид қилиш бўйича 181-сонли шартнома тузилган.

Шартноманинг 1.1-бандига кўра «Хўжалик» ўзининг 2021 йил «Агротехнологик» харита» (бизнес-режаси)га асосан 77,2 гектар ер майдонидан «Омад-R1» навли, 185,2 тонна пахта хом ашёсини «Харидор»га етказиб бериши, «Харидор» эса ушбу махсулотни қабул қилишб олиш ва муайян нарх бўйича ҳақини тўлаш мажбуриятини ўз зиммасига олган.

Шартномага асосан даъвогар томонидан жавобгарга 862 935 686 сўмлик 127 025 кг пахта хом ашёси топширилган.

Жавобгар томонидан даъвогарга топширилган пахта хом ашёси ҳақи қисман тўланиб, қолган 87 496 953 сўм ҳақи тўлаб берилмаган.

Натижада жавобгарнинг даъвогар олдида 87 496 953 сўм қарзи вужудга келган.

Даъвогар томонидан 02.02.2024 йилда жавобгарга талабнома ва огохлантириш хати юборилиб, уларда 87 496 953 сўм асосий қарз ва 43 748 476 сўм пеняни 5 кунлик муддатда тўлаб бериш сўралган, лекин даъвогарнинг талабномаси ва огохлантириш хати жавобгар томонидан ижросиз қолдирилган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси 236-моддасига кўра мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонунчилик талабларига мувофиқ, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганда эса — иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиши керак;

333-моддасига мувофик қарздор айби бўлган такдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун, агар қонунчиликда ёки шартномада бошқача тартиб белгиланмаган бўлса, жавоб беради;

437-моддасига биноан махсулот етказиб бериш шартномасига мувофик тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган махсулот етказиб берувчи — сотувчи шартлашилган муддатда ёки муддатларда ўзи ишлаб чиқарадиган ёхуд сотиб оладиган товарларни сотиб олувчига тадбиркорлик фаолиятида фойдаланиш учун ёки шахсий, оилавий мақсадларда, рўзгорда ва шунга ўхшаш бошқа мақсадларда фойдаланиш билан боғлиқ бўлмаган бошқа мақсадларда фойдаланиш учун топшириш, сотиб олувчи эса товарларни қабул қилиш ва уларнинг ҳақини тўлаш мажбуриятини олади;

465-моддасига кўра контрактация шартномасига мувофик кишлок хўжалиги махсулотини етиштирувчи кишлок хўжалиги махсулотини кайта ишлаш ёки сотиш учун бундай махсулотни харид киладиган шахсга — тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу махсулотни кабул килиш (кабул килиб туриш), унинг хакини шартлашилган муддатда муайян бахода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

Жавобгар — «Самарқанд камалак инвест текстил» МЧЖ даъвогар — «Самандар Қаршиев замини» ф/хга 87 496 953 сўм асосий қарзни тўламай, қонун нормаси ва шартнома шартларини бузган.

Жавобгарнинг даъвогар олдидаги 87 496 953 сўм қарзи ишдаги ҳужжатлар билан тасдиқланади.

Шунингдек, даъво аризасида жавобгардан даъвогар фойдасига 25 198 560 сўм микдорида пеня ундириш сўралган.

Шартноманинг 5.4-бандида жавобгар даъвогарга муддати ўтказиб юборилган ҳар бир кун учун муддати ўтказиб юборилган тўлов суммасининг 0,4 фоизи микдорида, бирок муддати ўтказиб юборилган тўлов суммасининг 50 фоизидан ортик бўлмаган микдорда пеня тўлаши белгиланган.

Аммо даъвогар вакили томонидан судга такдим этилган аризада даъвонинг 87 496 953 сўм асосий қарз ва 25 198 560 сўм пеня ундириш талабларидан даъвогар воз кечганлиги кўрсатилган.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессал кодекси 107-моддаси 8-бандига мувофик даъвогарнинг манфаатларини кўзлаб прокурор, давлат органи ва бошқа шахс томонидан тақдим этилган даъводан даъвогар воз кечган бўлса, суд даъво аризаси кўрмасдан қолдиради, 108-моддасига биноан даъво аризасини кўрмасдан қолдириш тўғрисида суд ажрим чиқаради. Суд ажримида ишда иштирок этувчи шахслар ўртасида суд харажатларини тақсимлаш тўғрисидаги, давлат божини бюджетдан қайтариш ҳақидаги масалалар ҳал қилиниши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси 118-моддасига кўра, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади. Давлат божи тўлашдан озод қилинган давлат органлари ҳамда бошқа шахслар томонидан юридик шахслар ва фуқароларнинг манфаатларини кўзлаб такдим этилган даъво талабларини қаноатлантириш рад этилган ёки улар қисман қаноатлантирилган такдирда, давлат божи манфаатлари кўзланиб даъво такдим этилган шахслардан даъво талабларининг қаноатлантирилиши рад этилган қисмига мутаносиб равишда ундирилади.

Бундай ҳолатда, суд, ишдаги ҳужжатларни ўрганиб, даъвогар, Савдосаноат палатаси ва жавобгар вакиллари тушунтиришини эшитиб, далилларга ҳуқуқий баҳо бериб, даъвони кўрмасдан қолдиришни, даъвогар томонидан тўланган 34 000 сўм почта харажатини ўз зиммасида қолдиришни, давлат божини даъвогар ҳисобидан ундиришни лозим деб топди.

Юқорида баён этилганларга кўра, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси 107-108,118,176-179,186-моддаларига амал қилиб,—

қарор қилди:

Даъво кўрмасдан қолдирилсин.

Даъвогар – «Самандар Қаршиев замини» ф/х хисобидан республика бюджетига 2 253 910,26 сўм давлат божи ундирилсин.

Даъвогар томонидан тўланган 34 000 сўм почта харажати зиммасида колдирилсин.

Ажримдан норози бўлган томон бир ой муддатда шу суд орқали Самарқанд вилоят судига апелляция тартибида шикоят беришга (протест келтиришга) ҳақли.

Раислик қилувчи

Л.Асатов

